

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTQUES I DE SOCIOLOGIA

Ciències Polítiques i de l'Administració

20871 INSTITUCIONS COMUNITÀRIES

OPTATIVA

Segon semestre
2010-2011

Professora: Julia Gifra i Durall
Despatx B2-134
Facultat de Dret
Àrea de dret internacional públic
Mail: julia.gifra@uab.es

Objectius i estructura

L'objectiu de l'assignatura "Institucions Comunitàries" és presentar i analitzar l'estructura institucional de la Unió Europea, amb la finalitat d'ajudar a comprendre millor el seu funcionament i la seva organització interna. El fil conductor del curs és l'evolució institucional de la UE, analitzada a través de l'evolució jurídica i política del procés d'integració europea.

El programa s'estructura en tres grans blocs. El curs comença amb un estudi dels primers passos de la integració europea, i aborda els grans temes conceptuals de tota la integració comunitària: els Tractats constitutius i la seva evolució fins avui dia, els objectius i principis, la naturalesa jurídica i les competències de la UE. Després, l'estudi detallat de totes les institucions ocupa el segon bloc, la part central del curs. Finalment, el tercer bloc es centra en l'ordenament jurídic comunitari i el control judicial.

El curs es basarà no només en les explicacions teòriques, sinó també en la participació dels alumnes a classe, els debats sobre l'actualitat europea i l'estudi de casos concrets.

BLOC I. INTRODUCCIÓ A LA INTEGRACIÓ EUROPEA

TEMA 1. CREACIÓ I EVOLUCIÓ DE LA UNIÓ EUROPEA

- Antecedents i iniciatives anteriors a la II Guerra Mundial. L'Europa pre comunitària. Les diferents opcions (cooperació *versus* integració).
- La lògica de cooperació: la OECE, el Consell d'Europa, la UEO i l'OTAN
- La lògica d'integració: El Pla Schuman i la C.E.C.A. i els projectes de Tractat de la Comunitat Europea de Defensa i de la Comunitat Política Europea.
- Els Tractats constitutius de la C.E.E i la C.E.E.A. i les seves modificacions:
 - a) ampliació dels membres
 - b) aprofundiment en els mitjans i els objectius.
- L'Acta Única Europea. El Tractat de la Unió Europea. El Tractat d'Amsterdam. El Tractat de Niça. El Tractat que institueix una Constitució per Europa. El Tractat de Lisboa.
- El procés actual de reforma de la Unió Europea: reformes sectorials, institucionals i acollida de nous membres.

TEMA 2. OBJECTIUS I PRINCIPIS DE LA UNIÓ EUROPEA

- Els objectius de la Unió: finalitats econòmiques i finalitats polítiques.
 - a) Integració econòmica: mercat interior i Unió Econòmica i Monetària
 - b) Objectius de les diferents polítiques comunitàries
 - c) Ciutadania de la Unió
 - d) Mecanismes de cooperació intergovernamental: la PESC i la cooperació policíaca i judicial en matèria penal
- Els principis fonamentals:
 - a) el principi de democràcia i respecte dels drets humans
 - b) el respecte a la identitat nacional dels Estats membres
 - c) el principi de solidaritat.
- La flexibilitat: les cooperacions reforçades.

TEMA 3. LA NATURALESA JURÍDICA DE LA UNIÓ EUROPEA

- L'origen convencional de la Unió i l'evolució vers una carta constitucional. El caràcter *sui generis* de la Unió.
- El Tractat que institueix una Constitució per Europa.

TEMA 4. COMPETÈNCIES DE LA UNIÓ EUROPEA

- Les competències de les Comunitats europees
 - a) El fonament de les competències comunitàries: el principi d'atribució
 - b) Competències segons el mode d'atribució: explícites, implícites i subsidiàries
 - c) Competències segons l'articulació amb les competències estatals: exclusives, compartides i concurrents
 - d) Els principis que regeixen l'exercici de competències: subsidiarietat, proporcionalitat.
- Les competències de la Unió Europea.
- La projecció exterior de les competències comunitàries

BLOC II. LES INSTITUCIONS COMUNITÀRIES

TEMA 5. INTRODUCCIÓ A LES INSTITUCIONS COMUNITÀRIES

- L'estructura institucional:
 - a) evolució
 - b) el marc institucional únic.
- El principi de transparència.
- Papers de les institucions a les diferents Comunitats
- La seu, el personal i el règim lingüístic.

TEMA 6. EL CONSELL EUROPEU

- Naturalesa.
- Composició, organització interna i funcionament.
- Funcions.

TEMA 7. EL CONSELL DE LA UNIÓ EUROPEA

- Composició, organització interna i funcionament. Especial referència al Comitè de Representants Permanents.
- Competències.
 - a) Coordinació de les polítiques econòmiques generals dels Estats membres
 - b) Poder de decisió
 - c) Poder d'execució de normes

TEMA 8. LA COMISSIÓ

- Composició, organització interna i principis rectors del seu funcionament.

- Competències:
 - a) iniciativa (motor de la integració europea)
 - b) control (guardiana dels Tractats)
 - c) execució (la Comitologia)

TEMA 9. EL TRIBUNAL DE JUSTÍCIA, EL TRIBUNAL DE PRIMERA INSTÀNCIA I EL TRIBUNAL DE COMPTES

- El Tribunal de Justícia:
 - a) Composició: els Jutges i els Advocats Generals.
 - b) Organització i funcionament.
 - c) La competència consultiva, contenciosa i prejudicial del Tribunal.
 - d) El procediment davant el Tribunal de Justícia.
- El Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees:
 - a) composició,
 - b) organització i funcionament
 - c) competències i relació amb el Tribunal de Justícia.
- El Tribunal de Comptes:
 - a) organització
 - b) competències

TEMA 10. EL PARLAMENT EUROPEU

- Composició.
- Organització i funcionament: especial referència als grups polítics i l'estatut dels parlamentaris.
- Les competències del Parlament Europeu.

TEMA 11. ALTRES ÒRGANS

- El Banc Central Europeu.
- El Comité de les Regions.
- El Banc Europeu d'Inversions.

BLOC III. L'ORDENAMENT JURÍDIC COMUNITARI I EL SEU CONTROL JURISDICCIONAL

TEMA 12. EL DRET ORIGINARI

- Introducció i caracterització de l'ordenament jurídic comunitari.
- Els tractats constitutius.
- Característiques.
- La revisió i modificacions dels tractats constitutius.

TEMA 13. EL DRET DERIVAT

- Els actes obligatoris previstos en l'article 249 del Tractat C.E: la directiva, el reglament i la decisió.
- Els actes no obligatoris.
- Els actes atípics.
- Els actes PESCE.

TEMA 14. EL PROCEDIMENT DE CREACIÓ DE NORMES DE DRET DERIVAT: LES INSTITUCIONS EN FUNCIONAMENT

- L'elaboració de la proposta per part de la Comissió.
- La participació del COREPER.
- Les relacions entre les institucions comunitàries en l'adopció de normes: el procediment de consulta, el procediment de concertació, el procediment de cooperació, el procediment de codecisió i el procediment de dictamen conforme.

TEMA 15. EL DRET COMUNITARI I ELS ORDENAMENTS JURÍDICS DELS ESTATS MEMBRES

- L'aplicació del dret comunitari: idees generals.
- El principi d'efecte directe: concepte, condicions, l'efecte directe de les disposicions dels tractats constitutius i del dret derivat.
- El principi de primàcia: concepte i fonament. Abast del principi de primàcia. El principi i les Constitucions dels Estats membres.

TEMA 16. EL CONTROL JUDICIAL

- Les diferents funcions de les jurisdiccions internes i comunitàries.
- El paper "quasi-constitucional" del TJCE.
- Característiques del sistema de recursos.
- El control de les institucions: el recurs d'anul·lació, el recurs per omisió.
- El control dels Estats membres: el recurs d'incompliment.
- La qüestió prejudicial i el seu paper.

BIBLIOGRAFIA

1. Bàsica

- ARACELI MANGAS MARTÍN Y DIEGO J. LIÑÁN NOGUERAS: Instituciones y Derecho de la Unión Europea, 6na. edició, Colecció: Derecho, Biblioteca Universitaria, Editorial Tecnos, Madrid, 2010.
- SÁNCHEZ, VÍCTOR M. (Dir.): Derecho de la Unión Europea, Ed. Huygens, Barcelona, 2010.
- Díez MORENO, FERNANDO: Manual de derecho de la Unión Europea, 5 ed., Cívitas Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009.
- ALDECOA LUZÁRRAGA, FRANCISCO: La Europa que viene: el Tratado de Lisboa:[versiones consolidadas del Tratado de la Unión Europea y del Tratado de funcionamiento de la Unión Europea], 2ª ed, Marcial Pons, Madrid, 2010.

2. Complementària

- ISAAC, G., Manual de Derecho Comunitario General, Ariel Derecho, Barcelona, 4ª edición, 2002
- LENAERTS, K; ARTS, D; & BRAY, D (eds), Constitutional Law of the European Union (Sweet & Maxwell, London, 2003)
- JACQUÉ, JP., Droit institutionnel de l'Union européenne, Dalloz, Paris, 3ème édition, 2004
- SIMON, D., Le système juridique communautaire, Paris, PUF, 2001
- HUESA VINAIXA, Rosario (coord.): Instituciones de Derecho Comunitario, Tirant lo Blanch, Valencia, 2000.
- LÓPEZ ESCUDERO, Manuel i MARTÍN Y PÉREZ DE NANCLARES, José: Derecho Comunitario Material, McGraw-Hill, Madrid, 2000.

Al llarg del curs es proporcionarà bibliografia addicional i altres recursos i fonts d'informació.

ATENCIÓ: HI FALTA EL SISTEMA D'AVUACIÓ